

Reportatge

Governos d'esquerres a l'Amèrica Llatina: nous horitzons i reptes

En primera persona

Mónica Vargas: "Si realment vols ajudar el Sud, qüestiona el teu govern del Nord"

Mou-te!

Descobreix els secrets dels bancs

**Mou-te
i canviarem
el món**

902 012 838
www.setem.org

la revista
Setem

Número 18
Tardor 2009

editorial

- 2 EDITORIAL**
- 3 REPORTATGE SETEM**
Governs d'esquerres a l'Amèrica Llatina.
- 5 EN PRIMERA PERSONA**
Mónica Vargas
Sociòloga i investigadora de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG).
- MOU-TE!**
Butlletí de campanyes i activitats
- 7 UNA VOLTA AL MÓN EN 90 DIES**
- 8 LA CAIXA DELS VENTS**
- 9 VEUS DEL SUD**
Emine Arslan
Triballadora de la fàbrica DESA a Turquia que proveeix per a la marca PRADA.
- 10 VEUS DEL NORD**
Jordi Gascón
Coordinador d'Acció per un Turisme Responsable (ATR).
- 11 ENS EN FEM RESSÓ**
Lectura, música, cinema ...

A propòsit de SETEM

SETEM és una federació d'ONG de solidaritat internacional nascuda en 1968 que centra el seu treball independent en conscienciar la nostra societat de les desigualtats Nord-Sud, denunciar les seves causes i promoure transformacions socials, individuals i col·lectives per aconseguir un món més just i solidari.

Els nostres camps d'actuació són:

- > La sensibilització i la formació a través de cursos, viatges, tallers, publicacions i campanyes.
- > La promoció d'alternatives, principalment de Comerç Just, per mitjà de campanyes, programes especialitzats i venda de productes.
- > La solidaritat amb organitzacions del Sud mitjançant intercanvis i activitats de cooperació.

SETEM forma part de la Coordinadora d'ONG per al Desenvolupament d'Espanya, de la Coordinadora Estatal de Comerç Just, de l'Associació del Segell de Productes de Comerç Just, i de l'Observatori de Responsabilitat Social Corporativa. A més, lidera a Espanya la *Campanya Roba Neta*, el Programa *El bon cafè és bo per a tothom* i la *Campanya Finances Ètiques*.

Editorial

Mentre a gran part del món i, especialment a Europa, els grans partits polítics d'esquerres estan completament allunyats de les classes populars i compromesos amb el model neoliberal que està causant l'actual crisi, a l'Amèrica Llatina les coses són ben diferents.

El continent està mirant cap a l'esquerra, cap a les necessitats de les persones i no cap als beneficis de les multinacionals. A l'Amèrica Llatina els efectes de les polítiques neoliberals van portar conseqüències desastroses com la pobresa, l'atur, l'augment del deute extern, l'exclusió social, etc. Al llarg d'aquesta primera dècada del segle XXI, s'estan produint canvis a favor de les classes populars i reformes estructurals amb un ventall d'alternatives polítiques molt diverses a causa del seu origen, orientació, estil de govern, base social, etc., però que tenen un factor en comú: el trencament, en diferents graus, de la disciplina total que durant l'anterior dècada havien aconseguit instaurar els països més poderosos del món, així com les institucions financeres que aplicaven les seves polítiques.

Els moviments socials han tingut un paper fonamental i han resultat decisius a l'hora de les grans batalles electorals. Aquest suport ha permès la victòria a les urnes dels nous dirigents transformadors com Hugo Chávez a Veneçuela, Evo Morales a Bolívia o Lula al Brasil.

La clau està en la capacitat que tenen els pobles d'Amèrica, amb menció especial per als pobles indígenes, d'organitzar i fer valer les seves lluites i alternatives. Les organitzacions solidàries del Nord hem d'actuar i saber fer de la nostra acció alguna cosa útil en aquest camí.

Setem

la revista SETEM

EDITA: SETEM | CONSELL DE REDACCIÓ: David Díaz de Quijano, Nina González, Jordi Pons, Marta Solano | COORDINACIÓ: Marta Solano | EDICIÓ I REDACCIÓ: Marta Isabel González, Anna Moradell, Àlex Guillamon, Comité El Salvador de SETEM Madrid | TRADUCCIÓ: Montse Venrell | DISSENY ORIGINAL: Diego Areso | DISSENY I MAQUETACIÓ: Ana Perea | IMPRESSIÓ: Serafi Indústria Gràfica Publicitària SA | DIPÒSIT LEGAL M-35469-2004

Impresa en paper reciclat

I tu, què en penses? La teva col·laboració ens ajuda a millorar, les teves suggerències ens ajuden a avançar. A SETEM totes les opinions compten. Per què no la teva? Mou-te i escriu-nos!
setem@setem.org

GOVERNS D'ESQUERRES A L'AMÈRICA LLATINA: HORIZONS I REPTES

La dècada dels 90 va ser una de les més dures per a tots els moviments polítics i socials transformadors d'Amèrica Llatina. Amb el deute extern com a punta de llança, el continent va quedar totalment a la mercè de les pretensions i la disciplina imposada pels països més poderosos i per les oligarquies locals vinculades als seus interessos. El Fons Monetari Internacional (FMI) i el Banc Mundial (BM), entre d'altres, juntament amb alguns mecanismes perversos de la cooperació per al desenvolupament van dur a la gran majoria de països a un cercle viciós d'endeutament, ajustos estructurals que implicaven el desmantellament de l'estat social, de les polítiques públiques i la obertura dels mercats en condicions desiguals a favor de les grans empreses multinacionals i nacionals. Les condicions econòmiques i polítiques imposades eren severes amb les classes més populars i fins i tot, amb les incipients classes mitjanes, però, en un moment de pensament únic neoliberal semblava que fora del FMI i el BM no hi havia vida possible.

La caiguda dels règims de l'Europa de l'Est va conduir a una situació internacional d'unipolaritat en la qual el capitalisme recuperava per primer cop en moltes dècades el monopoli del poder a tot el món i en el qual les perspectives de construcció de societats alternatives i més justes quedaven fora de l'horitzó. L'esquerra política, amb poquíssimes excepcions, entrava en una situació de desànim i de profunda desorientació. De fet, l'eufòria del neoliberalisme -la versió més dura i irresponsable del capitalisme- era tal que s'arribà a pronosticar "la fi de la història" i de les ideologies. En realitat pràcticament no existia ni dreta ni esquerra, sinó diferents matisos d'interpretació del pensament únic neoliberal.

Només a la base de les societats, entre els sectors més afectats per les polítiques neoliberals, diferents plataformes i moviments socials mantenien una difícil resistència: des dels moviments camperols en defensa de la terra, fins als indígenes, als moviments de dones, als pobladors de les zones urbanes marginals, als moviments en defensa dels serveis públics i en contra de les privatitzacions. D'aquí van néixer xarxes continentals com la "Campanya 500 años de resistencia indígena y popular", la "Coordinadora Latinoamericana de Organizaciones Campesinas" (CLOC) i la mateixa Vía Campesina, el "Grito de los Excluidos", les diferents platafor-

mes feministes, etc.

Tot i aquesta resistència, a principis de la dècada actual el panorama era prou fosc i, no es podien veure a l'horitzó forces que permetessin donar un gir cap a polítiques de transformació social. Ningú s'hauria atrevit a pensar que ara, a finals d'aquesta mateixa dècada es viuria una situació política tan diferent.

El ventall d'alternatives polítiques té en comú el trencament de la disciplina que els EUA havia aconseguit instaurar

Trencament amb els EUA

Efectivament, al llarg d'aquesta primera dècada del segle XXI, s'han anat succeint una cadena de canvis polítics amb l'ascens al Govern d'un ventall d'alternatives polítiques molt diverses pel seu origen, orientació, estil de govern, base social, etc., però que tenen un factor en comú: el trencament, en diferents graus, de la disciplina total que a l'anterior dècada havien aconseguit instaurar els EUA i els països més poderosos del món, així com les institucions financeres que aplicaven les seves polítiques. És difícil trobar una sola causa

per aquest canvi de panorama. Però potser la tendència més important ha estat la creixent crisi del model neoliberal, que ha arribat a topar amb els seus límits financers, econòmics, socials i ecològics. Les crisis econòmiques i/o financeres que van remoure Mèxic, l'Equador o l'Argentina, van anar creant un canvi en augment de les percepcions per part de sectors importants de la societat, no només de la gent més desafavorida, sinó també de "classes mitjanes" i fins i tot d'alguns sectors empresarials: la gent va començar a veure que no només que podria haver-hi vida fora de les polítiques imposades pel FMI i el Banc Mundial, sinó que, justament a la inversa, era amb aquestes polítiques amb les quals no es tenia futur.

L'existència i l'articulació dels moviments socials de resistència van permetre entre 2003 i 2004 una fita tan important i transcendent com va ser l'aturada de l'ALCA ("Àrea de Libre Comercio de las Américas"), amb la qual els EUA pretenien aprofundir en el domini de les seves empreses sobre tot el continent a la vegada, com ho havien aconseguit ja amb el TLCAN amb Mèxic. Aquest primer fracàs no va aturar aquesta política, que ha aconseguit alguns èxits com la signatura del CFTA amb l'Amèrica Central. Però a partir d'aleshores, els Tractats de Lliure Comerç es van haver d'anar negociant país a país o a nivell de subregions, en contex-

tos cada cop més crítics i enfrontant cada cop més resistències. Per altra banda, també s'acostuma a apuntar l'estratègia del Govern Bush per consolidar la presència i el control polític militar a l'Orient Mitjà, mitjançant les intervencions i les guerres a l'Afganistan i a l'Iraq, com una causa important de la pèrdua d'iniciativa i de control de la situació al Sud del "Rio Grande".

Ventall de governs d'esquerra

Sigui per aquestes o altres causes, és cert que avui la correlació de forces al continent americà ha canviat bastant amb el sorgiment d'aquest variat ventall de governs d'esquerra i més o menys autònoms del "veí del nord". No és possible en aquest espai fer una anàlisi detallada de cadascuna d'aquestes forces polítiques, ni de les particulars conjuntures nacionals de les quals provenen i a les que responen. Tampoc de les seves contradiccions internes i de les diferents orientacions, per exemple, entre el pragmatisme prosistèmic de Lula al Brasil o Bachelet a Xile i l'antiimperialisme sense embuts de Chávez a Veneçuela, o l'autèntica "revolució simbòlica" que ha suposat pels pobles indígenes l'ascens d'Evo Morales a Bolívia.

Però el que més importa de tot aquest fenomen és veure fins a quin punt permetrà obrir les portes a processos realment transformadors dels injustos

FOTO: Mónica Vangas

sistemes polítics i econòmics. I això dependrà, entre d'altres, d'uns quants factors:

- De fins a quin punt siguin capaços aquests governs de cercar i trobar **models alternatius de desenvolupament** al lliure comerç, l'extracció i l'exportació dels recursos naturals i l'absència de polítiques públiques actives de suport a l'economia social i als serveis públics. La posada en marxa de programes assistencialistes pot servir durant un temps per garantir el suport dels sectors desfavorits de la població, però a mig termini, no és suficient, ni per resoldre els problemes sistèmics, ni per articular el suport social cap a polítiques transformadores. Les nacionalitzacions d'alguns dels principals recursos, tot i ser dimonitzades pels poders públics internacionals, tampoc són suficients, si el canvi de mans que els gestionen, no ve acompanyat d'un canvi de model i objectius d'aquesta gestió.

- En quina mesura s'orienten aquests processos polítics a consolidar formes de govern realment alternatives, alliberadores i a crear un poder polític realment arrelat des de la base social. Les dictadures, els cabdillismes, els lideratges messiànics, recolzats en el control mediàtic han estat fins ara el pa de cada dia a la major part del continent. La temptació a recórrer als mateixos recursos per consolidar-se en el govern davant de les terribles pressions dels poders fàctics interns i externs és molt forta. Cal, evidentment, superar els models polítics "parademocràtics" consistents en el sufragi universal periòdic amb diverses formes de manipulació "pre", durant i "post" elecció. Cal superar els sistemes electorals dependents

de fortes inversions econòmiques privades, que converteixen de fet el sufragi universal en un "club exclusiu" dels grans grups de poder nacionals i internacionals. Però superar la formalitat democràtica no vol dir eliminar-la, sinó fonamentar-la en una democràcia social i econòmica i afavorir la participació i articulació real dels pobles des de la seva base social.

- Calen també, per això, governs que estiguin disposats a escoltar la crítica i a coexistir amb una societat civil o organitzacions populars fortes i amb capacitat reivindicativa, perquè les transformacions socials reals sempre venen de la dialèctica entre la lluita social i una acció de govern transformadora. Aquesta dialèctica no està mai exempta de contradiccions, perquè mentre la reivindicació social no té límits, l'acció de govern n'acostuma a tenir bastants. No es pot demanar a aquests governs que escometin canvis que avui no són al seu abast, però el que sí demanen els pobles és una acció de govern diferent: honrada, fidel a les necessitats de la gent més desfavorida, sobirana amb els recursos del país i promotora de propostes alternatives de desenvolupament.

- També cal remalcar la necessitat que els governs que pretenen construir societats emancipades i justes siguin coherents en el respecte als drets i llibertats individuals i col·lectius de les persones a decidir sobre les seves pròpies vides. I especialment respectuosos i constructius en la tasca de superar les discriminacions, les injustícies, la repressió i la violència de gènere. Un altre fenomen de les darreres dècades a tota Amèrica (del Sud i del Nord) ha estat la creixent influència dels corrents religio-

ses més conservadores i integristes. On en els anys 70 i 80 van florir corrents de religiositat alliberadora, avui ens trobem "telepredicadors" i "fabricants" de por i conservadorisme patriarcal. La temptació de cercar el suport d'aquests sectors per a mantenir-se en el poder ha assal·tat a més d'un d'aquests governs "alternatius".

- Finalment dependrà de la capacitat d'aquests governs per articular sobiranament la regió, amb la creació d'interrelacions i institucionalitat alternativa a la creada pels grans poders internacionals per mantenir el subcontinent en la dependència. En aquest sentit ha estat un pas força positiu la consolidació de l'ALBA ("Alternativa Bolivariana para América Latina y Caribe") en la qual ara ja participen 33 països. Altres alternatives com el "Banco del Sur" estan costant més de construir a causa de les diferents concepcions

Els moviments socials van per metre una fita transcendent com l'aturada de l'ALCA (Àrea de Lliure Comerç de les Amèriques)

existents per a la seva estructuració, objectius i funcionament. La crisi global del sistema seguirà colpejant el continent en els propers anys. La crisi alimentària és una taca d'oli que segueix estenent-se. La pressió sobre el territori per a l'extracció de la riquesa del continent i per a grans infraestructures que ho facilitin, crearà conflictes greus, si no canvia l'orientació de les polítiques. A la pressió dels EUA per a lligar els països i els pobles al "lliure comerç", l'ha seguit la pressió de les altres grans potències com la Xina i la Unió Europea. Tots aquests i molts més són els reptes als quals s'enfrontaran aquests governs.

Àlex Guillamón, Entrepobles

Enllaços d'interès

Enlazando Alternativas
www.enlazandoalternativas.org
 Portal de l'ALBA
www.alternativabolivariana.org
 Entrepobles
www.entrepobles.org

Mónica Vargas

Sociòloga i investigadora de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG)

Nascuda a La Paz (Bolívia), Mónica Vargas va arribar a Barcelona el 2005 per realitzar el seu doctorat a l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG), grup de recerca que va triar per "el seu particular i estret vincle amb l'activisme". El seu treball de recerca es centra en els plans territorials antagònics que hi ha a l'Amèrica Llatina: com els governs locals i les comunitats veuen i pensen el seu territori davant dels projectes de grans infraestructures de les multinacionals. Va participar en el Tribunal Permanent dels Pobles a Lima el 2008 per presentar el cas de Telefónica contra el Govern bolivià. Actualment, la Mónica és la responsable de l'àrea de deute ecològic de l'ODG. "Per què un aborígen d' Austràlia està patint un canvi climàtic que no ha propiciat? Això és deute ecològic".

'Si realment vols ajudar el Sud, qüestiona el teu govern del Nord'

Què fa una bolíviana a Espanya lluitant pels drets de Bolívia i de l'Amèrica Llatina??

Crec que és molt important que hi hagi un pont entre l'Amèrica Llatina i els altres estats, en especial amb Espanya. És un país on les empreses multinacionals miren clarament cap a l'Amèrica Llatina i el paper de denúncia a Espanya és bàsic. Per a mi, l'àmbit ideal per estudiar aquesta situació és l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG) amb les tres branques en què treballa: les transnacionals espanyoles, el deute ecològic i el deute extern. Des d'aquí puc fer una recerca rigorosa però en relació amb els moviments socials, l'anomenem una recerca activista, una cosa molt particular que fa l'Observatori.

L'Amèrica Llatina està vivint un gir polític cap a l'esquerra. Podríem dir que és una resposta al neoliberalisme?

En aquests moments, el model neoliberal ha entrat en una crisi profunda a l'Amèrica Llatina. Aquesta crisi ha estat generada per les pròpies contradiccions d'aquest model. Contradiccions que es plasmen, per exemple, en el tractat de lliure comerç de l'Amèrica del Nord entre Mèxic, els Estats Units i el Canadà, que va començar el 1994 i sis anys després ja es veien els danys que això causava a la població.

A poc a poc, va caient el sistema de creences en el sistema neoliberal. Tota l'Amèrica Llatina està travessant una forta crisi, ja no ens creiem aquest model i van sorgint burgesies locals que ho qüestionen.

Per exemple, la burgesia brasilera és molt potent i ha despertat perquè, podríem dir, vol la seva part. Abans, només els Estats Units i, en menor mesura, Europa controlaven el capital, els recursos naturals, les regles del comerç, etc. però ara aquestes burgesies han començat a demanar també la seva part.

Però, aquestes burgesies qüestionen realment el sistema?

No qüestionen directament el sistema però sí que fan una dinàmica de contrapoder. Per exemple, podem parlar del gegant brasiler que va creixent i no es vol veure doblegat pels interessos de les empreses nord-americanes. Aquesta conjuntura en la qual els Estats Units controla el capital està en crisi.

Quin paper juguen aquí els moviments indígenes?

La majoria dels estats llatinoamericans han mantingut fortes poblacions indígenes. Aquests estats mai s'han consolidat com a estat-nació com ara el francès, no tenen aquest

en primera persona

grau de maduresa i no hi ha una consciència nacional compartida entre tots. Són estats que sempre han estat dominats per unes elits que apartaven a la majoria de la població indígena de tot l'àmbit de poder. Aquest model d'estat-nació també entra crisi a partir dels anys 70 i 80 amb l'augment dels moviments indígenes a l'Amèrica Llatina, que reivindiquen l'autonomia i els seus drets col·lectius. Això conviu amb la privatització dels sectors estratègics i el conjunt genera conflictes socials i ambientals. Per exemple, la guerra de l'aigua a Bolívia l'any 2000. Es va privatitzar l'aigua a la ciutat de Cochabamba i les tarifes van pujar un 200% en dos mesos. Això va generar una revolta que es va anomenar la guerra de l'aigua i ha estat una de les espurnes que fa veure que la privatització no funciona. La gent està cansada de pagar, fins i tot amb la seva vida, amb els seus drets humans, aquest sistema. A partir d'aquesta crisi es van accelerar els conflictes. El Govern de Sánchez de Losada ha d'abandonar el país perquè és expulsat per la població i això va obrint pas a moviments socials que puguin prendre el poder o almenys intentar-ho i proposar a Evo Morales, que sorgeix com a l'alternativa.

Són governs que creuen en el model de desenvolupament occidental o es plantegen altres formes de vida?

Hi ha contradiccions fortes. Particularment Bolívia i l'Equador tenen una gran consciència de la importància de la biodiversitat, dels pobles indígenes, però alhora hi ha ales en aquests governs que són molt desenvolupistes. Són ales que fins i tot poden ser polítics socialistes que volen una industrialització molt ràpida amb l'explotació dels recursos naturals per poder repartir millor els recursos. Hi ha una contradicció molt forta entre viure bé, ser sostenibles i alhora haver de ser cada vegada més independents econòmicament. Aquest debat ha cobrat llocs en els ministeris d'energia i mines a l'Equador. El més interessant és que el debat està obert, encara que aquests governs són molt fràgils, en el sentit que no tenen el poder real. Aquest el segueix tenint l'oligarquia que domina els sectors econòmics claus, té relacions amb l'exèrcit i sempre tenim el fantasma del cop d'estat a sobre. Quan arribes al poder has d'enfrontar-te a aquesta oligarquia que aprofitarà la més mínima esquerra per enderrocar-te i alhora has de ser sostenible, lluitar contra el canvi climàtic, fomentar la sobirania alimentària... tot un seguit de tasques que són molt complicades.

Com els governs poden ser impermeables a aquesta oligarquia, a les multinacionals i, en general, a la incidència externa?

Hi ha diverses anàlisis. Les grans corporacions gaudeixen d'un grau fort d'impunitat i també disposen de mecanismes com el CIADI, un tribunal privat dins del Banc Mundial, davant del qual sempre poden acudir quan els seus països d'origen han signat un tractat de lliure comerç, un tractat de protecció de les inversions, amb un país del Sud. Mecanismes com aquest són realment un perill per als països del Sud. Per exemple, durant la guerra de l'aigua, en el moment en què el Govern, per pressió popular, va haver de rescindir el contracte amb les empreses i revertir el procés

Vargas va participar en el Tribunal Permanent dels Pobles (Lima, 2008)

de privatització de l'aigua, aquestes companyies van anar directament al CIADI i van demanar una indemnització de 30 milions de dòlars pels beneficis que haguessin tingut si s'haguessin quedat. Quan el Govern va comunicar al Banc Mundial que ja no reconeixia el tribunal, simultàniament estava nacionalitzant l'empresa nacional de telecomunicacions, en la qual Telefónica controlava el 10%. Ara hi ha un conflicte obert: si el Banc Mundial reconeix que Bolívia pot sortir del CIADI, haurà o no de respondre a les demandes de Telefónica? En definitiva, hi ha esforços per fer-se impermeables però la pressió continua sent molt forta.

Què és més important per al Govern espanyol: la lluita contra la pobresa o els interessos de les seves empreses a l'Amèrica Llatina?

Anomenem diplomàcia corporativa al fet que el Govern espanyol desplegui una sèrie de mecanismes, esforços i diners per defensar les empreses espanyoles a l'Amèrica Llatina. Això va ser evident el maig de 2006 quan Bolívia va voler nacionalitzar els hidrocarburs i ràpidament el Govern espanyol va reaccionar enviant tot el Ministeri de Relacions Exteriors a Bolívia per fer pressió per protegir Repsol. Això és el que anomenem anticooperació. Potser els governs del Nord estan donant molts diners a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) però, quants diners i quanta energia despleguen per obligar els països del Sud a signar els tractats de lliure comerç, a donar suport a les seves empreses, a no reconèixer la il·legitimitat del deute extern? El que fan és exactament el contrari d'allò que la cooperació vol, que és millorar les condicions de vida de les poblacions locals. Si realment el que vols és ajudar el Sud, qüestiona com el govern del Nord desplega una sèrie de mecanismes per espolar-lo. Això seria una ajuda real.

Els intents cap a una integració regional faran més forta l'Amèrica Llatina?

La integració regional parteix de contextos molt complexos. L'intent que hi ha per part de governs com el de Venèçuela, l'Equador, Bolívia i, fins i tot el del Brasil, és el d'enfortir els mercats regionals i això és molt positiu. Però no s'ha d'oblidar que per enfortir els mercats regionals també es necessiten fons i molts d'ells passen per mantenir l'exportació al mercat. Per exemple, el Brasil és un gran exportador de béns i serveis i necessita accedir als mercats asiàtics.

Aquest país està situat sobre l'Atlàntic i ha d'arribar al Pacífic, i ho fa donant suport a rutes que travessen l'Amèrica del Sud. Hi ha una voluntat de tenir un comerç equitatiu entre països però segueixen havent-hi interessos importants. A l'Amèrica del Sud hi ha el IIRSA (Iniciativa per a la Integració de la Infraestructura Regional Sud-americana) i el problema és que quan s'implementen infraestructures no es consulten les poblacions locals, ni tan sols els seus governs, són plans decidits i proposats pel banc interamericà, però els que s'endeuten són els països del Sud. Aquests plans no generen una millora en les condicions de vida de la població. Allò que et diuen és que si es construeix una autopista de 6 a 9 carrils a l'Amazònia es vessarà la riquesa entre la gent. El que no et diuen és que s'estan tallant ecosistemes i territoris indígenes, i tots els danys que això implica. Encara no hi ha una integració dels països del Sud des de la base, des de les comunitats locals.

Enlazando Alternativas pretén ser un pont entre els moviments socials de l'Amèrica Llatina i Europa, com sorgeix i quins reptes té?

En aquesta lògica de l'anticooperació, veiem que Europa està reproduint totes les relacions de dominació que els Estats Units històricament havien construït amb l'Amèrica Llatina. Des del 2004, a la cimera de presidents de l'Amèrica Llatina i la UE... de Guadalajara (Mèxic), des dels moviments socials es va gestant una voluntat de poder anar entrelaçant els grups d'organitzacions i persones crítiques, una xarxa que es diu Enlazando Alternativas. Les grans trobades d'aquesta xarxa són cada dos anys, paral·leles a les cimeres de presidents. La propera serà a Madrid el 2010. A més de ser una cimera alternativa en què es tracten diferents eixos com la sobirania alimentària, els drets fums, els indígenes, també hi ha el Tribunal Permanent dels Pobles, que està destinat a respondre a aquesta impunitat amb la qual actuen les empreses europees a l'Amèrica Llatina. També es volen jutjar les polítiques europees per construir una diversificació d'actors que són responsables d'aquests mecanismes.

Una volta al món

en noranta dies

Repulsa davant la repressió del govern de facto sobre els hondurenys

“Els militars estan utilitzant bombes lacrimògenes i trets de fusells i bales goma. Hi ha ferits de bala als hospitals i es desconeix el nombre de detinguts. L'exèrcit ha pres Radio Globo i tancat Cholutat Sur, el canal que estava transmetent els successos al voltant de l'ambaixada del Brasil” - ha explicat l'eurodiputat d'Esquerra Unida i Vicepresident de l'Assemblea birregional Europa-Amèrica Llatina, Willie Meyer.

Davant les greus violacions dels drets humans a Hondures, generalitzades després de la tornada del president democràticament elegit Manuel Zelaya, moviments socials i ONG de tot el món han manifestat la seva solidaritat amb el poble hondureny i demanen que cessin els atacs a les organitzacions socials hondurenys.

“La situació a Hondures només pot ser qualificada d'alarmant -ha declarat Susan Lee, directora del programa d'Amèrica d'Amnistia Internacional-. Els atacs contra defensors i defensores dels drets humans, la suspensió de mitjans de comunicació, les pallisses a manifestants i els informes cada vegada més nombrosos de detencions massives indiquen que l'Estat de dret a Hondures corre greu perill.”

“L'única via d'avanç és que les autoritats de facto posin fi a la política de repressió i violència i respectin els drets a la llibertat d'expressió i d'associació- va prosseguir Susan Lee-. També instem a la comunitat internacional que busqui una solució amb urgència”.

El president Zelaya va tornar al país el dilluns 21 de setembre i actualment està a l'ambaixada

del Brasil a Tegucigalpa, la capital d'Hondures.

El presidente Zelaya regresó al país el lunes 21 de septiembre y actualmente está en la embajada de Brasil en Tegucigalpa, la capital de Honduras.

Les ONG demanem que cessi la violència

Històric canvi a El Salvador

El Salvador és un país on les desigualtats socials vénen de la mà d'un sistema empresarial que no respecta els convenis laborals: allargament de les jornades, reducció dels salaris i les prestacions. L'exemple d'això són les maquiles, on es donen innombrables abusos vers les dones per part dels patrons. Aquest any, el Frente Farabundo Martí para la Liberación Nacional (FMLN), partit polític constituït a partir de l'antiga guerrilla salvadorena, s'ha alçat amb el triomf en les eleccions presidencials.

La història d'El Salvador ha estat marcada per una llarga lluita de 176 anys. Els triomfs de l'esquerra en les eleccions presidencials de 1972 i 1977 van ser avortades pel frau electoral. Es desencadenà una cruel repressió contra el poble i els líders d'esquerra i va sorgir la veu del salvadorenc més universal de la història, Monsenyor Oscar Arnulfo Romero. La repressió no cessa, Estats Units incrementa l'ajuda militar. El 1980 Monsenyor Romero és assassinat per ordre del fundador dels esquadrans de la Mort i del partit ARENA, el major Roberto Dawison.

Es va desencadenar la guerra civil, que al llarg de dotze anys va deixar més de 75.000 morts i l'ajuda econòmica nord-americana fou vital per al reforçament de les forces militars. L'any 1992 es van signar els Acords de Pau però la injustícia i la desigualtat social seguia fent més rics els rics i més pobres els pobres. I el canvi va arribar a mans del Licenciat Carlos Mauricio Funes Cartagena, periodista independent i candidat per l'FMLN.

Les organitzacions socials saben que el FMLN no ho té fàcil, ja que a més de no disposar de la majoria al Senat, les relacions de poder es mantenen intactes, però arribar al Govern és el primer pas d'un llarg treball per construir una veritable societat democràtica, on existeixi més justícia i igualtat social.

Dia internacional per a un Treball decent

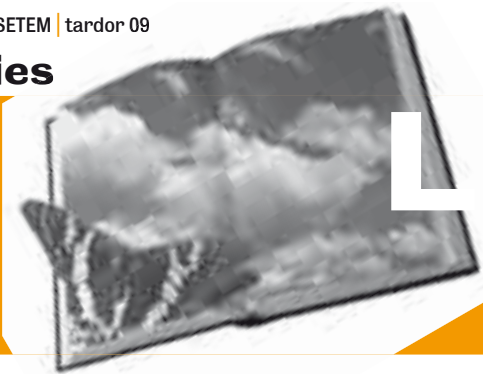
Activistes de 12 països europeus han denunciat els baixos salaris que reben els treballadors i les treballadores que confeccionen la roba que es ven a les grans superfícies. En el marc del Dia Internacional per un Treball Decent (7 d'octubre), la Campanya Roba Neta, que coordina SETEM a Espanya, ha pressionat a les cadenes de distribució per tal que prenguin en consideració la proposta de de l'Asia Floor Wage Campaign.

“Empreses com Carrefour, Aldi o Lidl no poden ignorar per més temps les condicions desesperades en què viuen les treballadores que confeccionen els seus productes”, afirma Jeroen Merk del Secretariat Internacional de la Campanya Roba Neta.

Asia Floor Wage Campaign és una proposta d'ONG i sindicats asiàtics que respon a les pràctiques d'una indústria, la tèxtil, en la qual la competència entre mercats laborals precaris i injustos ha mantingut els salaris a un nivell de misèria durant dècades. El salari mitjà d'una obrera de la confecció a l'Àsia és d'uns dos dòlars per una jornada oficial de vuit hores, tot i que, l'horari s'incompleix sistemàticament i arriba a superar les 14 hores segons el volum de treball. És veritat que els preus a Bangladesh, l'Índia o la Xina són més baixos que a Europa i els Estats Units però, organitzacions i sindicats calculen que una obrera bengalí hauria de cobrar uns vuit dòlars diaris per equiparar la seva capacitat de compra a la d'una obrera mitjana de la Unió Europea. Les organitzacions de l'Asia Floor Wage Alliance no exigeixen arribar a aquesta xifra però han establert una metodologia basada en l'indicador de Paritat de Poder de Compra del Banc Mundial, a partir de la qual s'ha calculat el salari que haurien rebre les persones treballadores per poder adquirir una cistella bàsica de productes i serveis (475 \$ en paritat de poder de compra mensuals).

Moltes empreses transnacionals s'esforcen per fer públiques les seves mesures de Responsabilitat Social Empresarial i es feliciten pels seus codis de conducta i els seus processos d'auditoria social. No obstant això, després de més de 20 anys de polítiques d'RSE, la realitat de les treballadores, lluny de millorar, empitjora.

La caixa dels vents

NO ENS SURTEN ELS COMPTES... ...DEL NOSTRE MODEL ENERGÈTIC

- Energèticament, Espanya només és autosuficient en un 23%. De les importacions energètiques, un 80% són petroli i derivats del petroli, constituint-se així la importació d'aquest producte en un element geopolític estratègic.

- El Govern espanyol va ser el primer país europeu a ratificar el protocol de Kyoto (maig de 2002), i va convertir en llei el compromís que el 2012 les seves emissions de gasos contaminants no superarien en un 15% les emissions registrades el 1990. No obstant això, poc més s'ha fet des de llavors com a conseqüència la situació actual no convida a l'optimisme. Les emissions del nostre país, lluny de trobar-se per sota del 15% d'increment compromès, en l'actualitat són un 38% superior als nivells de 1990. Som el país europeu que s'allunya més dels objectius planificats.

- A causa de l'excés en les emissions de CO2, l'Estat Espanyol ha adquirit un deute ecològic, que el govern encara no ha reconegut, vers els països menys contaminadors que puja a 12.000 milions d'euros.

Font: Observatori del Deute en la Globalització.

BONES NOTÍCIES

L'ONU planteja la creació d'un tribunal per jutjar les multinacionals

L'amença d'un tribunal internacional persegueix sempre polítics i militars per molt que estiguin disposats a pagar indemnitzacions, però fins ara no afectava els executius de les multinacionals. No obstant això, el debat per incloure'ls ja està llançat: dos relators de l'ONU, el finlandès Martin Scheinin, per drets humans, i l'austríac Manfred Nowak, per a la tortura, han redactat respectivament dues propostes articulades per crear una Cort Mundial que jutgi també a les multinacionals.

És la primera vegada que es redacta un projecte així per part d'experts de les Nacions Unides i s'ha fet per partida doble. Els documents responen a un encàrrec de l'anomenada Iniciativa Suïssa, dirigida per l'ex Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans, Mary Robinson, amb l'objectiu de fixar els objectius més urgents en aquest camp.

El projecte de Scheinin consta de 63 articles i està precedit de 22 preguntes per explicar la necessitat de crear aquesta nova institució. La postura oficial remet al Global Com-

Les multinacionals haurien de ser jutjades

pact, uns principis als quals s'adhereixen voluntàriament les empreses amb la promesa de respectar-los, sense cap fiscalització. Hi ha 6.000 companyies inscrites, incloent-n'hi moltes que estan a la llista negra de les ONG. És una bona notícia però s'hauria de valorar amb cautela una iniciativa com aquesta, per les enormes dificultats a les quals encara haurà d'enfrontar-se en vista a poder implementar amb garanties d'èxit.

FOTO: MOCASE

20 països decideixen el futur de 198

Entre els líders dels països més poderosos s'han reunit el mes de setembre en el marc de la cimera del G-20 a Pittsburgh (Estats Units), ONG de tot el món denuncien les polítiques impositives que afavoreixen les grans multinacionals i reclamen que s'adoptin mesures per ajudar les persones més empobrides a poder sortir de la crisi.

És simplement un frau: els responsables de les grans potències prenen el pèl als 170 països restants del món i a les institucions que, malgrat les seves deficiències, representen el conjunt de la humanitat. És una vergonya antidemocràtica, com ho és la suplantació de la UNCTAD (Conferència de l'ONU per al Comerç i el Desenvolupament) a mans de la paral·lela i no controlada Organització Mundial del Comerç (OMC), o els Fòrums

informals i al marge del sistema de l'ONU -però decisius-, de Davos o del Club de París.

Les respostes per als països del Sud s'han de buscar fora del G20, que no deixa de ser un grup de països poderosos preocupats pels seus propis interessos. El G20 no ens portarà el tipus de canvi que el món - incloses, és clar, les societats del Nord-necessitem per a un futur diferent i millor.

Moviments socials de Madrid, que comparteixen la Carta de Principis del Fòrum Social Mundial, han fet pública una proposta per crear un "G-192", que inclouï tots els països del món i en el qual tots els estats puguin decidir sobre el seu present i futur: "No és just que els 20 països més rics decideixin l'ordre del món", expliquen en el manifest.

ENS PREGUNTEM PERQUÈ

El poble namibià i el seu govern rebutgen la signatura dels acords de lliure comerç amb la UE

Empreses i sindicats de Namíbia s'han unit a organitzacions socials per donar suport a la lluita del seu govern contra els intents de la Unió Europea de dividir la "Unió de Duanes Sud-Àfrica" (SACU) a través de les negociacions perquè es signin Acords d'Associació Econòmica (EPA per les sigles en anglès).

La Cambra Nacional de Comerç i Indústria de Namíbia (NCCI) va advertir en un comunicat emès el mes de juliol que "els Acords d'Associació Econòmica (EPA) amb la UE impedeixen profundament

les perspectives d'una integració regional", aplaudint el govern namibià per no signar el controvertit acord comercial. "Hem de reflexionar sobre l'estat de la jugada i assegurar-nos que els EPA funcionen per a totes les parts implicades", ha dit el director executiu de l'NCCI, Tarah Shaanika.

Mentrestant, el Sindicat Nacional de Treballadors de Namíbia (NUNW) va signar un comunicat conjunt acusant a la UE d'utilitzar "tàctiques de bullying" i una "estratègia de divisió-i-domini", i va advertir que que els actuals Acords

d'Associació Econòmica proposats no van en la línia dels interessos de l'Àfrica.

La campanya internacional STOP EPA denuncia que els Tractats de Lliure Comerç (TLC) en general, i els actuals EPA en particular, són perjudicials per als països empobrits i que responen als interessos de les empreses transnacionals de la UE, no al foment del desenvolupament per als pobles.

Més informació: <http://www.epa2007.org/>

Veus del Sud

Emine Arslan

Emine Arslan, treballadora de la fàbrica DESA a Turquia que proveeix per a la marca PRADA

“Ens véiem forçades a treballar 36 hores seguides sense descans”

La valentia d'Emine fa que puguem posar cara i veu a les persones que hi ha darrere de la roba que vestim. Dona, treballadora, mare i sindicalista a Turquia, Emine va realitzar una gira per Europa per denunciar les greus condicions laborals sota les quals treballava i el malson que va viure quan va denunciar la seva situació. En reconeixement pel seu treball, la Cambra de Doctors d'Istanbul li ha concedit un prestigiós premi que reconeix la seva tasca per a la defensa dels Drets Humans, la Pau i la Democràcia a Turquia.

Emine, com era un dia de treball a la fàbrica DESA?

Les condicions laborals eren molt dolentes. Un dels principals problemes era que treballàvem moltíssimes hores, normalment ens passàvem dels límits legals de fer hores extres. Ens véiem forçades a treballar 36 hores seguides sense descans, sense interrupcions, sense poder-nos anar a casa a rentar-nos o a veure a la nostra família. Durant el matí ens deixaven dormir una hora a sota de la taula de treball, estirades a terra. Després d'aquesta llarga jornada de treball, totes les treballadores teníem dolors al cos, a l'esquena ... Quan demanàvem permís per anar al metge o sortir a descansar, els caps ens cridaven i ens deien que podíem agafar la porta i marxar però que no era necessari que tornéssim perquè hi havia molta gent fora buscant feina.

Quin era el teu sou?

De vegades, en un mes podia fer 200 hores extres i rebia el sou mínim mensual a Turquia

que és de 250 euros al mes, dels quals 200 els havia de destinar al lloguer.

Davant d'aquesta greu situació, no hi havia auditories o controls externs?

Sovint, els auditors ens visitaven però sempre avisaven a l'empresa DESA amb una setmana d'antelació. Llavors, els nostres caps ens feien netejar el lloc de treball perquè semblés que hi havia una bona higiene. Durant la producció, treballàvem amb productes químics i tòxics i no utilitzàvem elements de protecció com les màscares. Això sí, durant la visita dels auditors, l'empresa distribuïa aquests elements de protecció. En concret, només ho feia per les treballadores que trobàrien en el camí que farien els auditors. Després de la visita, els caps recollien totes aquestes proteccions.

I no podíeu parlar amb els auditors per explicar-los la situació?

Una vegada, abans que arribessin els auditors, les treballadores vam parlar de la possibilitat de denunciar la situació i dir-los que allò era una falsedat i que estàvem treballant per sota dels mínims legals. Els empresaris ens van dir que aquelles treballadores que diguessin que no treballaven protegides amb màscares o que portaven moltes hores treballant serien acomiadades. L'empresa ho preparava tot per passar l'auditoria: deixava lliures les sortides d'emergència, que normalment estaven obstruïdes, preparava una sala d'infermeria i una sala de lactància, que tenia fins i tot joguines per a nens, però evidentment no hi havia nens i tot era fals.

Quan decidiu denunciar el cas?

A causa de totes aquestes condicions, nosaltres vam veure que era necessari organitzar-nos i vam començar a fer reunions a casa meua. L'empresa es va assabentar d'això. El dia següent rebia dos amonestacions del meu

encarregat per no fer bé la meua feina. Al final del dia, l'empresa em va acomiadar dient que no treballava bé. Això no era cert, jo sempre havia treballat molt dur, era una bona treballadora. En aquest moment no em van pagar res, no vaig rebre cap tipus d'indemnització. Em van fer fora a mi i a 43 treballadores més.

És en aquest moment quan vas a un sindicat ...

Sí, vaig anar al sindicat a explicar el meu cas i el de les altres treballadores de DESA i vam començar a manifestar-nos davant de la fàbrica. Mentre ho fèiem, cap dels equips auditors que visitava la fàbrica va entrevistar a cap de les treballadores acomiadades que es manifestaven davant de les fàbriques. Era impossible que no ens veiessin.

Tenies por?

Jo sabia que si m'organitzava i lluitava pels meus drets, el més segur era que em fessin fora de la fàbrica però vaig haver de fer-ho perquè no es podia seguir treballant en aquestes condicions. Gairebé no veia la meua família i era molt dur treballar així. No em quedava una altra opció.

Com va reaccionar DESA pel que fa a les manifestacions?

El dia que em van fer fora no em van voler indemnitzar i dos dies després de començar a manifestar-me davant de la fàbrica em van oferir 4.000 euros pels 8 anys treballats. Els vaig rebutjar perquè si acceptava aquests diners, no tindria sentit la lluita que havia emprès amb les altres treballadores que jo havia animat a entrar al sindicat. Després, em vaig posar en contacte amb la Campanya Roba Neta (Clean Clothes Campaign) i, en veure que tenia suport internacional, dos homes em van oferir 15.000 euros si deia que el sindicat Deri Is m'estava utilitzant, desmentia allò que havia denunciat i desapareixia amb els meus estris d'Istanbul. Si no ho feia, anirien

a per mi i la meua família. Ho vaig rebutjar perquè vaig pensar que si ho acceptava trairia a les meves companyes i a tota la gent que m'estava donant suport. Em van dir que si explicava a algú l'intent de suborn, em buscarien i em farien una cosa dolenta a mi i a la meua família.

I van complir les seves amenaces?

Sí. El dia següent un noi en una motocicleta va intentar segrestar a la meua filla. La va agafar del braç i va intentar emportar-se-la, però per sort va aconseguir escapar. Ara la meua filla està rebent ajuda psicològica pel que va passar.

Què és sent el ser el centre d'una campanya internacional de drets laborals?

Sento que no estic sola, sento que tinc molta gent al voltant que em dona suport i que lluita per la meua situació i la de moltes altres persones. Quan compreu un abric o una bossa de PRADA, cal tenir en compte quina feina hi ha darrere: hi ha molt esforç, suor i cansament.

L'acord que sembla posar fi al conflicte laboral

L'empresa DESA i el sindicat turc Deri Is acaben de signar un acord que sembla posar fi al conflicte laboral. La Campanya Roba Neta celebra que s'hagi tancat el cas i insta les empreses clients de DESA a garantir que la decisió de respectar el dret a la llibertat d'associació es vegi recolzada per noves comandes i inversió. La Campanya Roba Neta mantindrà contacte amb el sindicat Deri Is per vigilar el compliment de l'acord.

Moltes gràcies a Emine Arslan per obrir camí i servir d'inspiració a moltes dones tot a costa de la seva pròpia seguretat i la de la seva família. Més informació del cas a: www.robaneta.org.

Veus del Nord

Jordi Gascón

Coordinador d'Acció per un Turisme Responsable (ATR)

'Els viatges internacionals no són una necessitat i estan només a l'abast d'una petita minoria de la població mundial'

Pot existir un turisme sostenible, ètic i solidari? Antropòleg de formació, Jordi Gascón porta tota la vida plantejant-se aquesta pregunta. Tot va començar amb un treball de recerca sobre economia agrària en una comunitat del Perú. Allà va evidenciar que el poc turisme que hi havia tenia un impacte molt fort. I ja no va deixar aquest tema, fins ara que acaba de publicar "El turisme a la cooperació internacional. De les brigades internacionalistes al turisme solidari" (Icaria Editorial, 2009).

Si parlem de "turisme responsable" és perquè el turisme convencional no ho és ...

Quins impactes negatius té?
El sector turístic ha tingut l'habilitat de passar desapercebut, de vendre's com una indústria blanca, que no contamina, d'oci, simpàtica. I ha sabut amagar les seves vergonyes, a diferència del sector energètic o d'altres que són més qüestionats. Els seus impactes són notables. És un sector que fa ús d'uns determinats recursos que són utilitzats prèviament per altres sectors. Aquests sectors veuen com aquests recursos desapareixen; la propietat de la terra, la mà d'obra ... No els deixa precisament ben parats.

Algun exemple?

Entre molts casos, al costat de Cancun (Mèxic) trobem ciutats amb grans barris marginals i amb persones que inicialment havien arribat atretes per la mà d'obra barata que requeria el turisme de Cancun. Cada vegada és més evident el conflicte que provoca el turisme en el model de desenvolupament de les ciutats del Sud. El treball que fem a Acció per un Turisme Responsable (ATR) és, en aquest sentit, visualitzar aquests impactes, moltes vegades amagats.

Com dius, el turisme és percebut com un sector bo, "simpàtic" ... Per què passa això?

No ho sé, però crida molt l'atenció ja que l'Estat espanyol és un país que ha rebut molt turisme i tenim els seus impactes aquí davant. No hi ha cap punt de la costa peninsular on no hi hagi un conflicte amb el turisme i en canvi no hem conceptualitzat el turisme com un sector amb un model econòmic únic en què es podia incidir pràcticament fins ara. A poc a poc, jo crec que sí que es comença a veure.

És possible viatjar de forma responsable?

Sí, encara que és una qüestió que es pot abordar des de diferents plantejaments. Fins ara, les organitzacions socials han plantejat un turisme responsable de llarga distància lligat al fet que l'activitat turística sigui beneficiosa per a la població local. En els últims dos anys i amb la crisi actual, el debat ha crescut. Encara que ens hagin venut que és una crisi financera, tot va començar amb la pujada del preu del petroli. I això posa en evidència que el turisme de llarga distància no és sostenible. Una persona que es desplaça en poques hores a 10.000 km de distància té un cost econòmic, ambiental, energètic i social molt alt perquè es pugui considerar que es pot fer un turisme responsable. D'altra banda, fa uns anys hi va haver una pujada molt elevada del preu de l'alimentació. Això ve del boom dels biocombustibles. Els avions pressionen sobre aquesta necessitat que té el model de canviar el paradigma energètic. Els avions només poden funcionar amb combustibles fòssils amb una determinada proporció de biocombustibles, però no poden funcionar amb energia renovable. Pots considerar com a turisme responsable un turisme que es basa en un transport que pressiona sobre aquest canvi de paradigma cap als biocombustibles amb les conseqüències que això té?

Dius que el turisme té impactes socials, a què et refereixes?

Si nosaltres ens desplaçem per via terrestre, cotxe o transport públic, bona part del combustible que gastem està gravat amb impostos, aproximadament un 55%. Els avions de vols internacionals no paguen ni un cèntim d'impostos des

de 1949. És un subsidi amagat. Els avions no van entrar en el protocol de Kyoto, per la qual cosa no tenen cap necessitat d'invertir part dels seus beneficis en processos de reducció del CO2. Els viatges internacionals no són una necessitat i estan només a l'abast d'una petita minoria de la població mundial.

Quin ha de ser el paper de les ONG?

No és qüestió de dir que allò que s'ha fet fins ara no té sentit i deixar-ho de fer de cop. Però sí que és veritat que cal fer una reflexió. Es fa difícil fer front a certes qüestions si es continua utilitzant el mecanisme del turisme internacional. En canvi, crec que el futur és potenciar el turisme de proximitat. Per exemple, les explotacions agrícoles catalanes s'estan mantenint gràcies a l'agroturisme.

Festival de Longa (Senegal): cultura, desenvolupament local i turisme responsable

El desembre comença la 9a edició del Festival Internacional de Folklore i Percussions de Longa (Senegal), una experiència que combina el desenvolupament local, la cultura i el turisme responsable. L'oferta cultural va acompanyada d'un programa de turisme responsable en el qual les persones visitants tenen la possibilitat de conviure amb famílies senegaleses, realitzar excursions i participar en tallers de dansa i percussió. En l'oferta de Rutes Solidàries de SETEM Catalunya per aquest Nadal, la Ruta "Senegal musical" ofereix començar l'any participant en aquest festival. Més informació: www.setem.org/catalunya

Ens en fem ressò

PARAULES PER AL CANVI

El turisme en la cooperació internacional.

JORDI GASCÓN

EDICIONES ICARIA – ANTRAZYT.
BARCELONA, 2009.

El paper de la cooperació internacional en l'àmbit del turisme és l'eix sobre el qual reflexiona Jordi Gascón i que ens fa arribar amb aquest llibre. El viatge solidari és una activitat marginal en les ONGD: només algunes les organitzen, i per a la majoria d'aquestes es tracta d'una ocupació secundària. No obstant, és un àmbit en el qual s'evidencia la deriva de la cooperació internacional cap a posicions conservadores i acrítiques.

El treball presenta tres nivells de lectura. El primer estudia l'esdevenir del turisme solidari, així com les discussions en les quals està immers. El segon nivell dissectiona alguns d'aquests debats, davant dels diferents acostaments existents i evidenciant que el binomi turisme-cooperació és un espai en el qual la cooperació neoliberal es mou amb facilitat i és especialment propositiva. El tercer nivell de lectura es centra en la cooperació no-governamental en el seu conjunt. Concretament, permet il·lustrar la seva esmentada deriva cap a posicions conservadores en un cas concret, el del turisme solidari, que reflecteix patentment les tendències del sector. Tres lectures i un propòsit: la repolitització de la feina de les ONGD, concretament en l'àmbit del turisme, a la llum de nous paradigmes com la sobirania alimentària o el decreixement.

SOTTO VOCE

Ojos de Brujo

AOCANÁ -2009

Sota el nom d' "Aocaná", el grup de fusió Ojos de Brujo publica el seu quart disc. "Aocaná garlochí" vol dir 'Ara cor' en caló, la llengua gitana. Aocaná és un aliment sonor cuinat pels autodenominats "fills de la rumba rondaire i del flamenc políglota" a força de rumba catalana condimentada amb una barreja única d'espècies mediterrànies, àrabs, llatines, caribenyes, gregues i orientals. En aquest àlbum podrem escoltar cançons maternals, com la que la cantant Marina va escriure durant el seu embaràs i que es titula 'Nova vida'. A més, compta amb importants importants col·laboracions, com la del pianista Chano Domínguez, la de Tote King, Els Van Van, Kumar, Duquende i Ramamani amb Karnataka College of Percussion (Índia). "Tots mortals" és el primer single. Una cançó molt urbana que parla de les pors i les esperances de tots els éssers humans, sense distinció de raça, gènere o classe social i suggereix que cal afrontar la vida amb optimisme perquè la terra seguirà girant. Es publica en dos formats: un d'estàndard amb dotze cançons i un de luxe que conté dos CD on els fans podran escoltar a més cinc remix i dos rareses.

FILA 7

iEl soplo!

Direcció: Steven Soderbergh

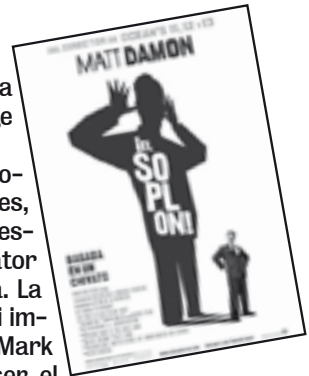
Gènere: drama / suspens

País: EEUU

Any: 2009

Es tracta d'una comèdia fosca sobre l'espionatge empresarial, la fixació de preus de les multinacionals, escoltes telefòniques, malversació de fons, investigacions de l'FBI i un delator d'alt rang en la companyia. La pel·lícula narra l'estranya i imprevisible trajectòria del Mark Whitacre, que passa de ser el nen mimat de l'empresa a informant de l'FBI des de 1992 a 1996. Aquesta trama va ser explicada per primera vegada en profunditat en un llibre de Kurt Eichenwald, que també va intervenir com a productor a la pel·lícula. El guionista Scott Z. Burns va conèixer la història quan va sentir una entrevista amb Eichenwald a la ràdio.

Mark Whitacre, que és bioquímic a més d'un astut home de negocis, vol ascendir en el conglomerat agrícola Archer Daniels Midland (ADM), una companyia amb un gran interès en pràcticament totes les seccions dels supermercats. El seu treball li permet estar en una posició de saber, i prendre part en el funcionament intern d'ADM ... Potser sigui una crisi de consciència, potser una mica més, però Mark de sobte es converteix en un delator, comunicant l'FBI un pla de fixació de preus a nivell multinacional d'un nou additiu alimentari anomenat "lisina".

MONDE en español diplomatique

HONDURES. Amb un immens goig van rebre la notícia del cop d'Estat a Hondures, els grups conservadors del món i els seus propagandistes habituals. Encara que aquests van criticar retòricament el cop, van avalar i justificar els arguments dels colpistes, repetint que "el president Manuel Zelaya havia incorregut en múltiples violacions de la Constitució en voler organitzar un referèndum per mantenir-se en el poder". Aquestes afirmacions són falses. El President Zelaya no va vulnerar un sol article de la Constitució. Ni va organitzar cap referèndum. Ni desitjava per-

llongar el seu mandat que acaba el 27 de gener de 2010. La seva intenció era organitzar una consulta, no vinculant (és a dir un simple sondeig o una enquesta d'opinió), preguntant als ciutadans: "Està vostè d'acord que, en les eleccions generals de novembre de 2009, s'instal·li una quarta urna per decidir sobre la convocatòria a una Assemblea Nacional Constituent que emeti una nova Constitució de la República?". És a dir, es tractava d'una pregunta sobre l'eventualitat de fer una altra pregunta. Cap article de la Constitució d'Hondures li prohibeix al president la pos-

sibilitat de consultar al poble sobirà (...). Llavors, per què es va donar el cop? Perquè Hondures segueix sent la "propietat" d'una quinzena de famílies acabalades que ho controlen tot: els poders executiu, legislatiu i judicial, els principals recursos econòmics, la jerarquia de l'Església catòlica, els mitjans de comunicació de masses i les forces armades.

***Vacances al paradís,
3 dies / 2 nits per només
3.800 €!***

***Escapada meravellosa als llocs més selectes,
privats i elitistes dels països
més pobres del món
Li garantim que no s'adonarà ni tan sols a
quin país és!***

Sortides diàries des de qualsevol lloc. Règim de pensió completa. Li garantim que totes les despeses pagades tornaran a les arques del seu país a través del nostre compte, i que en tot el viatge no el molestarà cap persona autòctona del país, excepte per netejar l'habitacle. Més informació i tarifes disponibles a les oficines de "Turisme Irresponsable SLA".

Amarante SETEM
Rúa da Ponte, 8
36002 Portovedra
T+F 986 848 159
amarante@amaranteonle.org

SETEM Andalucía
Pasaje de Los Basillos, 2
18008 Granada
T+F 958 91 89 38
andalucia@setem.org

SETEM Aragón
César Augusto, 37
50003 Zaragoza
T+F 976 44 07 85
aragon@setem.org

SETEM Catalunya
Bisbe Laguarda, 4
08001 Barcelona
T 93 441 53 35 F 93 443 20 69
catalunya@setem.org

SETEM Extremadura
Pizarro, 1, 2ª planta
10001 Cáceres
T 820 82 12 87
extremadura@setem.org

SETEM Hegoa Itzera
San Vicente de Paul, 10
01003 Vitoria
T+F 945 12 07 46
euskadi@setem.org

SETEM Madrid
Cazambide, 50
28015 Madrid
T 91 549 91 28 F 91 549 95 72
madrid@setem.org

SETEM Nafarroa
Enxoketa, 7
31007 Pamplona / Iruña
T+F 948 27 57 20
nafarroa@setem.org

SETEM Rioja
Doce Lígono, 2
29004 Logroño
T+F 941 24 59 01
rioja@setem.org

SETEM Comunidad Valenciana
Pintor Domínguez, 3, 2ª
46001 Valencia
T 96 315 55 05 F 96 315 63 80
setemov@setem.org

**Secretaría Técnica
de Federación**
Bisbe Laguarda, 4
08001 Barcelona
T 93 441 53 35 F 93 443 20 69
setem@setem.org

